„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
за годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваког реда ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 160. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 17. ОКТОБРА 1893. ГОДИНА XXVIII.

КУКУ И ЛЕЛЕ!

Београд, 10. октобра.

У Србији има један део људи, који само кукају и наричу. Да им је до какве невоље, па да их човек и сажали, али ти људи личе на размажену децу, који кукају и кревеље се без икаква узрока и повода. Та размажена, али матора деца, то су код нас у Србији либерали и напредњаци. Док су на влади били, кукали су, што не могу да искорене из Србије радикализам, да униште радикалну странку. Кад су у опозицији, они кукају и туже се, како су запостављени, како им се чини неправда, како за њих нема закона и т. д.

Народ у Србији је срећан, што се опростио људи те багре. Народ их је одгурнуо од себе, презрео их, заборавио их и не обрће више на њих главе. С тога су они и дошли на мисао, да почну политику кукања, шат се нађе когод, да се смилује да погледа на њих, да се за њих закачи и да о њима провбори у јавности.

Врло нам је немило, али по новинарској дужности ми морамо доносити вести о кретању данашње опозиције у Србији.

Тај нам посао не би био теретан и немио, кад би о тој опозицији могли да јавимо, како се свом снагом упела, те прикупља снагу, челичи карактер за нову борбу; али нам је немило, што се морамо бактати и простом, неоправданом, кукњавом напредњачком и либералном.

Ми до некле разумемо, за што ти људи кукају. Док су били на влади, њихови прваци зидали палате, богатили се, ишли су сваки час у неке комисије, вукли грдну дијурну, а на штету државну и на штету српског народа. А данас је, хвала Богу, друкчије. Они су здрави и живи, али нема лиферације, код којих се могу пунити џепови, апетит је онај исти код њих, али сада су ретки масни залогаји. Но та господа не кукају, да им — што се вели — „одлакне“, јер би онда оплакивали своју „судбину“ у тишини, без великог шума. Не тако они, већ запомажу, да се до неба чује и држе, да ће им то што помоћи.

Данас те две креатуре намигују једно на друго, „браћа се рукују мила“. Удружиле се две старе отрцане странке, па заједнички запомажу, како пате од радикалне тираније. Својом кукњавом већ су несносни, а ако станете случајно на жуљ каквом старом либералу, заврискаће не само свој њино јато, већ ће то одјекнути чак до последњег напредњака. Они као веле, нека се само прави џева, нека се само ларма и лаже против радикала, нека се представља стање у земљи у најцрњем бојама, нека се убија земљи кредит, — нама ако што то џапање не помогне — нахудити нам не ће. Тако небратски, тако пакоснички мисли данашња српска опозиција.

Познати новинарски спекулант Пера Тодоровић у својим „Малим Новинама“, који је до сада свим могућим госама хтео да служи, потрудио се, да у најновијим бројевима злогласних „Малих Новина“ још већма расплаче ту матору децу. Пишу се читави чланци о томе, како је девиза радикализму од последњег главног збора у Чачку та, да влада треба по опозицији да размахне и „распали“. Како је, бајаги, влада примила тај савет и само отпушта опозиционе чиновнике.

Но мирном душом можемо рећи, да у Србији још ни једна влада није у питању отпуштања чиновника била толико толерантна, као што је радикална влада.

Изгледа, као да неки извесни чиновници, особито либерали са планом врше шпионажу на позицијама, у којима се налазе, а опозициона штампа држи, да ће се они само тако и као шпијуни одржати, ако се по новинама буде лелекало, како се бајаги гоне чиновници, који су опозиционари.

По Србији још има чиновника, који дискредитују ону владу, која их трпи, који интригују против правих радикала, а њих ни глава да заболи.

Заиста вредно би било начинити статистику, да се види, колико је огроман број чиновника либерала и напредњака у Србији, који велике положаје заузимају, и који се одржавају у служби не што су какви капацитети, већ што се хоће да покаже од стране владе толеранција и непристрасност.

Међу тим, либерали су дошавши непарламентарним путем на владу, разјурили многобројне ваљане чиновнике радикале.

Тада либерална „Српска Застава“ није ни уздахнула, а сада се бије у прса, кад данашња влада отпусти из службе каквог несавесног нижег чиновника.

Данашња народна радикална влада је заиста и сувише толерантна, а да је код наше опозиције бар мрве свести и мало образа, она би требала то да призна. У место признања код опозиционе штампе ми видимо само неку неоправдану дивљу дреку и они би били у стању, да све окрену тумбе, да упропасте и сву земљу, само да заклоне којег својег члана.

Али лакше господо, није сада тако лако упропастити и покварити ону зграду, коју је народ српски тешком муком кроз двадесет година мучно зидао. Да то падне, потребна је већа снага, него што је кукање и пакосно срце данашње опозиције у Србији.

Dr. ♁

ИЗБОР ВЛАДИКА.

Канонске наредбе казују, да се упражњене дијецезе имају попунити најмање за три месеца, а код нас ево се приближује крају и трећа година, од како се у бачкој дијецези уводи неки ред, па никако да се дође до законитог стања. Канонске наредбе имају и казне за оне митрополите, који своју дужност пренебрегну и не попуне за времена упражњене дијецезе (IV. в. с. 25. канон.). Али све то не смета патријарху Бранковићу, да ради против канона, јер је он био тврдо наумио, да у бачкој дијецези научи те „проклете радикале“ памети и да направи „реда.“

Три године ће да буде, од како се тај „ред“ уводи, и ми још никако да видимо права реда у бачкој, а тако исто и у будимској дијецези. Времена је било доста, да се „позвани“ размисле и утру пута својим смеровима. Између осталога, да се побрину и за нове владике. И после толико времена једва сад ето стојимо пред чињеницом, да ће се синод састати.

Сутра ће у Сремским Карловцима да збор владика бира — себи равне. Бачка и будимска дијецеза од сутра не ће бити више удове. То је једина добит, коју ми данас одатле можемо да угледамо.

Кад би избор владика био прави избор, онакав, као што га ми замишљамо, онда би данас народ имао удела у њему. Његова би била одлучна. Али данас то није случај.

Не пада нам на ум, да спомињемо и препоручујемо ову или ону личност, која би била достојна, да заузме владичанску столицу. Кад би се нашла таква личност, која би била достојна да заузме владичанску столицу и ми би је истакли и препоручили за избор, уверени смо, да баш за то не би избор пао на њу, што је народ препоручује, а кад би уживала народно поверење, и о том смо толико пута уверавани, не би дошла ни у — комбинацију.

Патријарх кандидује, а синод бира. Ту је дакле искључен сваки утецај народни, јер народ са јерархијом тера љуту борбу, због тога, што ова хоће да окрњи народна права и себи да присвоји, па је с њоме сваки споразум данас са свим немогућ. На првом месту може постати владиком она личност, коју хоће патријарх, односно коју хоће они од горе, јер је у његовим рукама кандидација, па онога, кога не ће, не мора да припусти избору. Зависи дакле једино од његове, односно њихове воље. Свака личност пре потврде мора сада да даде од себе онај озлоглашени реверс, који спутава сваку слободну вољу владичину и чини га послушним слугом патријарховим и оних, што стоје патријарху за леђи.

Слепи случај може да избаци на површину народног владику и од тог слепог случаја зависи, хоће ли народ имати кандидата за патријарашки престо. Међу нашим владикама је велика реткост, да се нађе који, да слободно мисли и да оно исповеда и ради, што му ум и срце налаже. Ако се и нађе који, и народна га воља изабере за патријарха, влада „не обраћа“ да га препоручи на потврду. И тако поред свега не може народни владика да постане патријархом, јер се ту увек нађе начина, да се изигра закон и народна воља. Народ је жељан народног владике, а народног патријарха у данашњим приликама, или управо рећи неприликама, не би могло никад ни бити.

Владике су природни председници свију виших автономних власти. А то значи, да су у њиховим рукама сви конци наше автономне мреже. Између њих бира се први и највећи народно-црквени чиновник и поглавица наше цркве. Он је природни председник свију највиших автономних власти. Другим речима: он је управљач автономног строја. И кад би избор владика носио на себи печат народне воље, кандидати за владичанске столице натицали би се у том, који би се више приближио народу свом. А између таквих владика лако би било изабрати патријарха.

Но како ми данас пред изборима стојимо према наређењима за избор владика, не смемо се од њих никаквом добру надати.

ПОДЛИСТАК.

РОЛАНОВА КЋИ.

Драма у четири чина, написао Виконт Анри де Борније, превео с француског Душан Л. Ђокић. — Редитељ г. Цветић. (Први пут.)

Кад се бацимо у прошлост, пуну бајака и легенада, из које су постале народне епопеје, којима се диче поједини народи, тада осетимо, како смо ми, данашњи људи, кепеци са ситничарским прохтевима према епским јунацима, чија нам успомена изазива дубоко поштовање.

Сваки народ имао је какав догађај достојан народног певања и народне традиције Као год што српски народ има своје Косово, као год што грчки има Термопиле, тако исто и француски народ има своје Ронсово. Али ипак као да се наше Косово одвојило и величином саме катастрофе по судбину српског народа и важношћу догађаја у историји светској. И такви догађаји нису предмет само маште народне, такви су догађаји добили индивидуалну обраду. Колико је писаца наших нашло у косовској битци грађе, да своме песничком одушевљењу и машти даде одзива у китњастим стиховима или у одабраној прози. То је било и са француским Ронсовом. Анри де Борније, члан академије француске, дао је одушке својим патриотским осећајима у песничком облику, пружио нам је „Роланову кћер“, кћер онога јунака, који би се по легендарној замисли сравнио с нашим Обилићем. Доиста ништа величанственије у души песниковој није се могло зачедити! Јер ништа није узвишеније, него прати мрље са части својих родитеља. Па колико ту има узвишености карактера! Ганелон, — наш Вук Бранковић — издаје другове своје на бојном пољу, упропашћава киту француских витезова, сарањује славу оружја француског, упропашћава дику народну, витеза Ролана, чији мач допада у руке непријатељске, а само су два мача таква, чувена са своје израде: жоајез и дирандал.

Готово нисмо нигде нашли бољег драмског момента, него што га налазимо у овој драми. Издајице Ганелона давно је нестало Његово се име само с проклетством спомињало, док је Ганелон живео у замку Монглоа под именом грофа Амори. Ганелон има сина Жерала, који је „дорастао и до коња и до бојна копља“, али не зна ништа о несрећној судби свог оца. Где ћете лепшег момента трагичнијег, него кад и син заусти, да с проклетством изговори име свога оца? Жерал је јунак, достојан заменик Роланов. Ганелон је упропастио једног Ролана, али вратио Француској другог Ролана у своме сину.

У Жерала је заљубљена кћи Роланова, унука Карла Великог. И Жерал љуби ту дивну девојку, којој је живот спасао. Ни веће љубави, ни мање љубавних речи међу овим заљубљеним! Цар хоће да је Жерал уза њ, док се отац противи. Он је противан и љубави синовљој, не казујући му разлоге. Отац се горко каје, много је препатио, он не да, да тежину грехова осети његов син. Нико не познаје несрећна оца, осим Саксонца заробљеника. Али он чува тајну.

У најкритичнијим тренуцима цару се нашао на невољи млади витез Жерал. Опрао је част оружју француском. Убио је Мавра, који је толике витезове француске у двобојима погубио. У очајању цареву био је нова звезда, која је обасјала његово старачко чело и разведрила помућену душу. Повратио је цару Роланов мач — дирандал; повратио је величину славе француске! Такав је јунак достојан мача и кћери Роланове. Ну тада баш цар познаје Ганелона, кога би још једном желео уморити; и у колико мрзи оца, у толико љуби сина. Најзад отац иде по заповести царевој у хаџије, кријући још црну тајну од сина свог. Али сад баш настаје врхунац драмске радње. Цар је вољан, да се вереници сутра пред олтаром закуну на верност, чувајући тајну. Али је открива Саксонац, који је у грофу Амови познао Ганелона. Сад тек видимо величину карактера Жераловог. Љуби и оца и Берту. Он је недостојан цареве милости. За сина Ганелоновог нема места у двору цареву. Син издајице свога народа не може узети кћер хероја Ролана. Он иде, да на бојном пољу заслужи милост цареву. Не може добити кћер Роланову, али је добио мач Роланов, — добио је благослов Бертин, царев и целе Француске.

За што бисмо анализирали даље ову драму, која је писана патриотском љубављу према Француској и према уметности. У драми је све до савршенства: и обрада карактера и заплет радње.

Ну овај комад првог пута на нашој позорници није код наших глумаца нашао довољно пажње.

Приказивало се са мало пажње и недовољном студијом. Г. Рајковић приказивао је Ганелона са свим хладно, без великог усиљавања, глас му је био без оне потребне интонације, а речи је изговарао развучено. Већ је другог пута г. Цветић постигао бољи успех. Ну код нас се слаба пажња обраћа на то, да ли је подела улога добра. Редитељима је то сасвим споредна дужност. Дао би Бог, да од сад то не буде. Г. Гавриловић првог вечера можда заморен ранијом игром Шајлока у „Млетачком трговцу“, био је још несигуран у својој улози, али другог пута дао је Жералу праву његову вредност, да је потпуно заслужио наше признање. Гђца Јурковићева није заокруглила своју улогу. У неким сценама оскудевала јој је студија, па чак и неразумевање. Овом смо се приликом тек уверили, колико би гђца Нигринова успела, да створи од Роланове Берте. Гђца Ј. у сцени, кад говори Жералу да га љуби, не имађаше онога властелинског поноса, што се удаје за онаквог витеза. Она пружа Жералу руку, и ако је пре тога одбила толике просиоце. За Жерала је та њена понуда у неколико милост, јер где би се он усудио, да проси Роланову кћер! Г. Миљковић (цар) није био одушевљен игром својом. У трећем чину, кад познаје Ганелона, није пазио на неке околности. Тако он треба да позна с терасе Ганелона и бесомучно вичући „Ганелон!“ да га ухвати за врат и обори на земљу. У опште у његовој игри опажа се замореност.

Нарочито су се одликовали оба вечера г.г. Љ. Станојевић, М. Петровић и И. Станојевић, нарочито први, који је до ситница обратио пажњу својој улози, приказујући заробљена Саксонца.

Топло препоручујемо ову драму публици, а захваљујемо преводиоцу, који је и овом приликом обогатио репертоар нашег позоришта.

Чед.

Основна мисао, која се провлачи као црвен конац кроз сва наша автономна наређења, јесте демократска и почива на вољи народа. Нарочито је то јасно изражено при разним изборима. Бирачи једне општине утичу на избор свога пароха; бирачи једног протопрезвитерата утичу на избор свога проте; бирачи читаве митрополије карловачке утичу на избор митрополита и патријарха српског. Само на избор дијецезана-владике немају никаква утецаја бирачи дотичне дијецезе. Ми не можемо да нађемо разлога за то и не видимо никакве доследности у том, да владике саме себе бирају, кад те исте и тако изабране владике, без утецаја воље народне, могу да се подвргну избору митрополита-патријарха, где одлучују и утичу на избор сви бирачи целокупне митрополије преко својих изабраних посланика. Ми не можемо да видимо ту оне преко потребне везе, која треба да постоји у свакој правој и ваљаној системи, у којој треба да су сви поједини делови доведени између себе у сагласност и у извесни поредак, па да сачињавају једну заокругљену целину. Ми видимо једну празнину у строју автономном, а та празнина осетно смета правилном кретању строја. Та празнина ускраћује право народно, које је у свима осталим сличним случајевима добило свога израза.

У тој празнини скрива се легло многом злу, које се појављује у нашем автономном животу. Треба ту празнину испунити згодно и сагласно са осталим деловима строја, и строј ће се правилно кретати.

Општина бира себи пароха. Протопрезвитерат бира себи проту. Митрополија бира себи митрополита. Нека онда и дијецеза бира себи дијецезана.

Дијецеза или епархија оличена је и представљена у епархијској скупштини. Њој на првом месту припада право избора. Она је најпозванија као израз целе епархије, да бира себи владику. Само на тај начин довешће се поједини делови автономног строја у склад и поставиће се стална веза, која треба да спаја поједине делове. На тај начин сачињаваће изборна система у автономији нашој једну заокругљену целину.

Избор народних владика унеће тако више живости у автономни нам живот и пружиће народу прилике, да још једно своје право упражњава, што је и до сад требао по природи и духу наших автономних наређења уживати. Тако ће отпасти много и много зло, са којег данас рамље автономни строј. Отпашће један важан разлог, да се државне власти мешају у наше унутрашње послове, као што то данас бива при избору владика и патријарха. Испашће онај клин, што је ударен у иначе здраво автономно тело с том намером, да прави сваким даном све већи јаз између народа и јерархије.

И кад тако буде, онда ће наша дужност бити, да укажемо прстом на најдостојније међу достојнима, које народ треба да бира за владике. **Ђ.**

МАРКО МИЉАНОВ У БЕОГРАДУ.

Београд, 15. окт.

Само име тога див-јунака, тога узор карактера и челик Србина довољно је, па да свако зна, да је то онај чувени црногорски војвода, који је Турцима много јада задао, који их је онолико пута побеђене и засрамљене од Црне Горе одбио и својим јунаштвом тако заплашио, да су га се бојали, као оно Римљани Ханибала. У рату је увек био јуначан и искусан војсковођа, а сада, у миру, прави грађанин и заштитник нејачега. Његове су намере увек биле чисте и родољубиве, а девиза: све за Српство. Тога се начела увек држао, и не престаје га се држати.

А кад преста убојна врева и наступи мирни живот, као последица дуготрајне борбе и најпосле победе, — дигао се, да испуни давнашњу жељу своју: да прође српске крајеве и види српски народ пре него му престане куцати срце у јуначким грудима, јер не видети оно, за што је често пута живот свој и својих војника залагао, држи да је неумесно и неродољубиво за свакога, коме је то могуће. Дигао се до душе већ белих власи, али с младићким жаром и кренуо на далеки и доста тешки пут — на пут по милом му Српству.

Војвода Марко дошао је у нашу средину пре два месеца. Ишао је скоро свуда по Србији, где му је, како од власти, тако и од народа, указивано онако гостопримство и поштовање, какво с правом и заслужује. Свуда је разгледао важна места, где су били или знатнији бојеви, или се збивали важнији догађаји и све га је јако занимало. По повратку свом из унутрашњости једнако ради уз припомоћ својих пријатеља на сређивању списа, које је скупио по онамошњим крајевима од народа, а сачињавају их већином народне песме и приче. Овде је на сваком кораку предусретан са оном љубављу и почастима, које и доликују оваком Србину. Друштво му чине увек најугледнији Београђани, који желе и гледају, да понесе одавде у оно стење најпријатније успомене. Шта више само Његово Величанство краљ указао му је особите почасти, јер га је два пута позвао у двор на аудијенцију и ручак и послао му једну коњичку пушку као успомену и знак поштовања свога и своје војске. Чланови друштва „књижевно-уметничке заједнице“ држали су скоро свечано књижевно вече у почаст његову, које је вечери читано нешто из његових списа, а он сам изабран за почасног председника. Исте вечери приређен је сјајан банкет код „Коларца“, на коме су били многи угледни грађани као: Милан Ђ. Милићевић, Љ. Ковачевић, генерал Хорватовић, Аћим Чумић, Гарашанин, др. М. Весић и многи други, где су у његовом друштву провели врло пријатно то вече. Ту је пало лепих здравица и с једне и с друге стране.

Но, и омладина црногорска, која је овде по школама, појмила је своју дужност, те је четће ишла код војводе и напајала се његових дивних поука. Она му је приредила и једну вечеру у „Грандхотелу“, где је у друштву с њим при лепом и патриотском разговору неколико часова најпријатније провела. Омладина, одајући војводи Марку достојну почаст, жигосала је оне изроде и „емигранте“, који под видом „патриотизма“ експлоатишу политику у Србији, којима је највише стало до уживања, а најмање до народних мука, који или Босну насељавају и тамо уживају на рачун своје браће, или чине, да се у њу други селе.

Војвода Марко мисли скоро отпутовати одавде у Војводину, да види српску патријаршију, српске манастире и онај део српског народа, који је разастирао зраке науке на остале крајеве Српства, док су били у мраку незнања под турским јармом. Ми се надамо, да ће Војвођани дочекати и испратити овога родољуба познатом им љубазношћу и гостопримством, да понесе са собом у милу му домовину лепе и пријатне успомене из дивне Војводине.

Ми желимо војводи сретан пут и повратак у домовину! **Д. Н. Ђ.**

Поглед по свету.

Царевинског веће у Бечу. Гроф Тафе је у понедељак изјавио, да је влада готова, да свима онима, који своје грађанске дужности законитим начином врше, призна суделовање у политичком животу вршењем изборнога права. Њен предлог има смер, да што више прошири изборно право. Ма да су три велика клуба у већу против владина предлога о преустројству изборнога закона, влада остаје при свом. — Пернерсторфер вели: Што садашња либерална странка тражи, то би била велика неправда за раднике, који такође имају права, да буду у већу заступани. Радници ће чекати и не ће отпочети телесну борбу, док не буду знали, да су за то доста јаки. Жели, да не дође до крваве борбе и да се преустројство изборнога закона реши у духу справедљивости и правога великога напретка. (Младочеси одобравају). — Славик: Данашњи изборни закон је неправедан. 452 велика поседника, који су чланови и великашке куће, бирају 23 заступника, а велика маса народа нема најзнаменитијег политичког права. Немачка либерална странка броји 112 заступника, а младоческа странка само 38, ма да за собом има скоро једнак број бирача, као млада либерална странка. — Пленер изјављује, да није оно исправно, што је тврдио министар председник Тафе. Влада је дужна, да јавно мишљење у земљи не изненађују него да га приправљa. Тако се збива у земљама, где послове обављају умни политичари, који хоће, да се такве ствари не изводе као позоришна изненађења, него као озбиљни политички послови. Владин предлог хоће, да бираче изванредно умножи, а број заступничких мандата да остане непромењен. Јасно је, да ће се она, што се даје радницима, и нижим слојевима, одузети онима, који то данас имају. Предлог је наперен против грађанског и ратарског реда. Тим ће се постићи опће, непосредно и демократско изборно право. Праведно је, да извесна количина праћења пореза и поседа имаде своје извесно право. То су ствари, које се тиче социјалног питања, и докле год не буде изједначена борба, различан посед и различно плаћање пореза, биће у јавном животу елемента, које не ће смети законодавство изгубити из вида. Кад се укине начело плаћања пореза потиснуће се грађани и ратари, који плаћају, масом, која не плаћа пореза. Само они могу пристати уз владин предлог, који хоће, да се ова два реда лише свога досадашњег поседа. Немци имају права да захтевају, да се њихов посед не смањује. Изборно преустројство, које није створено на основу споразума свију странака, носи на себи знак смрти. Влада жели, да јавно мишљење одврати од потпуног неуспеха унутрашње политике. — Бернрајтер поткрепљује свој предлог разлогом, да влада жели да у помоћ призове ниже редове а овим ће ојачати словенски елеменат. Аустрија је уметничка творевина, за коју су ти елементи врло штетни. — Пољак Јаворски вели, да би преустројство изборнога закона било смртни ударац за самоуправу. оно би водило до усредсређења власти. — Одбор за изузетно стање држало је своју седницу у четвртак Ова седница била је јавна. То је решено у царевинском већу са 101 гласом против 60 Влада је хтела, да ова седница буде тајна. — У уторак је настављења дебата. Др. Кронаветер. Закон познаје општинске и државне грађане, а либерали разумевају под тиме патриције. Криво је мислити, да раднику не припада с тога изборно право, што је зависан. Побија Пленеров назор, да изборници по новој основи не плаћају никаква пореза. Не пита се ко порез носи у порезно звање, него ко га плаћа. — Хохенварт. Влада је изнела пред веће из ненада важно и озбиљно питање. Тим се може народносно питање врло замрсити. Предлог би потиснуо политички положај средњега реда. — Стадницки се боји, да ће ти нови разреди изборника бити легло анархије. Предлог би пореметио наше народносне одношаје. — Шлевингер. Где се умешају Чивути, тамо мора завладати неслога. И једино решење свију политичких и социјалних питања лежи у ослобођењу од Чивута. — Крамар. Политички посед није ништа друго, него законска неправда. Праведно изборно право први је услов помирљивих одношаја. Гласа за изборну реформу. Дужност је државе, да раднике приведе јавном животу. Не боји се социјалних демократа, јер он стаде у поштену демократску странку, којој је смер демократски федераливам. Ток времена иде за правом демокрацијом која не познаје угњетавања разреда или народности. То је наша вера и нада.

Притиснуто јаче све на више скаче. Прве последице изузетног стања у Прагу показале се приликом избора градских већника у Прагу, који су били у среду. Младочеси су том приликом извојевали сјајну победу; треће изборно тело су освојили, а у другом избрном телу у

КУПЉЕНО ИМЕ.

Француска прича.

Слуга, који је код врата стојао, пријави:

— Господин гроф Ла Рош-Амори и грофица Ла Рош-Амори.

И у вратима, застртим дивном завесом, указа се млади пар.

Коракнуше неколико пута у празној дворани према председнику, у пола се поклонише и учтиво се јавише.

Глава републике се укочено поклони.

Иза леђа чух глас:

— Доиста су они! Је л' те, ви их не би ни познали?

*

Окренух се и видех Ноарета, јест, Артура Ноарета. Нисам га видио петнаест година и за то се време јако променио: некад ватрено му око угасило се, црте на лицу му развукле се, а тело му се чисто изгубило у оном од већ пространом и аљкаво навученом оделу. Тако изгледаше онај, кога сам познавао као врло елегантног човека.

Ноаре набраним челом показа на грофа Ла Рош-Амори-ја и запита:

— Ви га не познајете? Та он је то, онај мали.

— Који мали?

— Мој син, Леон.

— Онај господин, што га сада приказаше?

— Да, да. Та увек сам вам говорио, да сам га намењио грофовству.

Зачуђено га гледах, али ме он продрма за руку и продужи:

— Испричаћу вам све, само што овде не можемо говорити; хајдмо у собу за дипломате.

— Али онамо је забрањен улазак.

Ноаре за часак стаде да се колеба, за тим се исправи.

— Сад ћемо видети.

Собу за дипломате чувала су двојица поред врата. Ноаре им приђе.

— Је ли дошао већ г. посланик енглески?

— Јесте, господине.

— Добро.

За тим се окрене к мени и протекторским гласом рече:

— Извол'те унутра, господине конзуле.

Свечано прођосмо крај оба лакаја и смерно се повукосмо у кутић.

*

— Ви ће те се сетити, поче Ноаре, да сам био ожењен, живео сам истина растављен од жене, али сам био ожењен, кад сам се упознао са Хортензијом, Леоновом матером. У оном тренутку, кад се родио, беше право копиле, јер је и Хортензија била удата, а није било начина, да га њезином мужу бацим на врат, јер је овај већ од три године био у Америци или Кончинчини — где ли. Сиромах малиша — није имао имена; пријавио сам га истина под именом Леон Жилбер, што је неком имену наликовало, али ипак није било право. Онда сам као што знате, заслуживао много новаца. Успешна предузећа летела ми у уста, као у Дембелији печене шеве. Био сам сретне руке. Много сам радио. Вечито сам радио. Онда ми милијуни прођоше преко руку — али ја не могах ништа да сачувам О будућности ни сам ни мислио Највеће своје страсти задовољавах и тако не могох ништа метнути на страну.

Али ништа за то! Био сам млад. Имао сам велико познанство, а добра подузећа као да ницаше из земље. Само ме је пекла будућност Леонова и ја хтедох да му је осигурам. Баш у то доба растадосмо се нас двојица.

— Јест, био сам десет година ван Француске.

— Имао сам пријатеља, кога сам познавао још из гимназије и с времена на време се састајао с њим. Овај дечко не беше сретан у животу, и кад год се састадосмо, ја видех, да је пао за један степен ниже. Покушавао је много што-шта, али му није ишло за руком. Почео је да тргује својим рођеним новцем, што је увек велика глупост и тако је пропустио и време женидбе, којом је могао да стече важности своме имену. А име је имао лепу и тако дугачку генеологију, као какав поштен кројачки рачун: Гроф Рене Аженор Роже де-Листра де-Ланд Ла Рош Амори.

Лепо име, је л' те, и при том троструки племић! За што се тим именом не би могао да назове Леон?

*

Купих име и грб. Стало ме 500 луједора; мислим, да би га продао за 50 франака и једно и друго, али сам хтео да га помогнем.

— Како сте могли да купите име?

— Ви сте доиста врло наивни!... Знаће те и сами, да ми га није уступио актима кр. бележника, већ матрикулама признао дете за своје, тако, да је Леон данас прави и несумњиви гроф Ла Рош Амори... у толико пре, што је онај други умр'о.

Кад се Леон окитио тим именом, ја сам га према имену и васпитао. С новцем нисам кубурио. Пре свега сам га учио јахати. Леон је данас један од првих јахача у Паризу. За тим сам га учио циљати. Леон данас на двајест корачаја убије муху. У мачевању нема му пара. Имао је два мегдана. У првом пробуразио противнику десни длан, у другом оцекао десни кажипрст. Четир пута био је секундант. Једном је један од мегданџија и умр'о. Та ви знате, да у Паризу два пут бити повереник, значи једаред мегдан делити. Свега је дакле имао четири мегдана. Мислим, да је то за младог дечка доста.

Добро говори енглески и шпањолски — језик она два народа, коме припадају најбогатији људи. Изврсно зна да свира на гласовиру, виолини, а донекле и на гитару. У осталом, учио сам га и правопису, те је и у томе прилично вешт. О, у мало не заборавих. Кад је био од 14 година, узео сам му учитеља за „вист“. То не значи много, али упамтите, да добро вистовање даје права на петнајест хиљада ливара годишњег прихода. У свему узевши, оно зна више него већина људи, који су академију свршили...

Шта бих постигао, да сам га дао, на пример, да изучи за доктора права? Највише то, да би данас био какав чиновничић у министарству или код какве банке, те би мучно зарађивао свакидашњи свој хлеб. Док овако...

*

Пријатељу, врло се смешно нешто догодило са мном Једнога дана, када ме срећа окружила са свих страна, ја морадох због незнатне неке боље у кревет. Болест је међу тим добијала све озбиљнији карактер Та болест је трајала шест недеља. Кад сам се најзад подигао из постеље, нисам био ни за што. Хтео сам да продужим своју трговину, али више није ишло. Људи, које сам само онако познавао,

Најштату извојевали од седам — четир мандата. Ако буду победили и при ужим изборима, онда ће имати већину у пашком градском већу.

Шта раде у Босни. „Србобрану“ пишу из Бањалуке: „Након 15 година окупације дошли смо дотле, да нам у седницама српско-православних црквених и школских општина председава — сабља. Наш полицај-комесар јавио ових дана српској општини, да она не сме одржати ни једног састанка док не јави политичкој власти. Испочетка се држало, да се та наредба односи на главне скупштине, али није то, него баш на саме седнице управнога одбора, које се код нас редовито сваке недеље један пут држе. Тако ћемо докле у будуће под сабљом над главом — јер код нас се свака служба врши у „мундиру“ са сабљом — управљати и надгледати послове цркве и школе и водити бригу о потребама просветним народним. И то је плод мудре десетогодишње управе мин. Калаја, који се толико хвали и размеће одношћу народа, а овамо у цркве и школе шаље сабљу, да она врши улогу цивилизације. Пре 15. год. за турско доба Османлије су нам музику на велике црквене и школске зборове, Калај нам ево сабље шаље. Ко шта има, то и даје. Мислимо, да ће о овом бити и више говора, а Калај је љуто згрешио, кад је ову наредбу издао, јер нам се њом у свој наготи открио. Ми ћемо међутим мање говорити а више творити — комесара се ништа не бојимо.“

РУСИ У ФРАНЦУСКОЈ.

(Руси у Паризу. Наставак.) У недељу су прекинуте свечаности и овације Русима, јер је тај дан био погреб маршала Мак-Махона, на ком је био и Авелан са својим официрима.

Но у понедељак беху настављене са истим одушевљењем, којим и прошле недеље. Понодељак је сматран као празник. Многе радње су затворене. Разне дружине пролазе улицама са својим заставама.

Руси су из јутра посетили једну на гласу радионицу фигура од воска и Авелан се пријатно изненадио, кад је међу осталим славним европским људима видео и своје попрсје у воску.

У ратном министарству био је приређен велики обед, на ком је наздрављено руском цару, царици и т. д. Авелан храброј и јуначкој француској војсци, а на ту здравицу надовезао је и барон Моренхајм своју здравицу, у којој је између осталога рекао, како се радује, што је чуо ову здравицу адмирала Авелана француској војсци, али је рад, да је допуни подсетивши на ђенерале Лефла, Шанзиа и Апера, који су тако достојно заступали Француску у Русији и много допринели, да се још више учврсти веза пријатељства и симпатија, која везује ове две земље.

За време тога обеда искупљале се у тиљеријској башти турнерске, певачке и ратничке дружине, које ће да праве шпалир од ратног министарства до Марсовог поља. Са својим развијеним заставама пођоше на леву обалу Сене. Много је упадала у очи једна постарија госпођа у маркетанском руху, а са орденом почасне легије, која је стајала уз добровољце, од Шатодина. Много се истакла дружина демократских ратника из 1870-71. год., која је преко Апелана послала руском цару једну заставу са руским царским грбом.

Око 2 сахата пошли су Руси уз шумно клицање из ратног министарства. Музичке капеле свирају руску химну и марсељезу. У дворишту војничке школе дочекао је Русе у свечаној униформи генерал Сосије са официрима париског гарнизона. Официри су се устројили у четвероструком кругу. У прва два реда стојали су штабни официри, у средњем генерал Сосије са тридесет ђенерала. Авелан са својим официрима приђе, построји се у ред и уђоше у тај круг. Сосије их тада поздрави, а Авелан се захвали. За тим пролазе Руси кроз круг и примају поздраве. Ово је трајало десет минута.

Одавде одоше Руси на вожњу и јахање. Они, који су видели ту вожњу (а било је у пространој дворани за машине на последњој светској изложби) кажу, да је то било нешто изванредно. Галерије су биле препуне. На почасној трибини су седели Руси и дипломате. Игра ова започета је, једна јахачка ловачка регимента у хисторијским одећама, која је требала да прикаже, како се француско коњаништво развило. Официри свију коњаничких врста изводили су ту игру: скакали преко баријере по један два, четир, шеснаест и на послетку 32 у један мах. За там су јахали подофицири од шест регимената у четири групе, по боји својих коња и изводили разне фигуре. Завршну слику сачињавао је опћи коњанички јуриш, који је изведен са великом окретношћу.

Са ове забаве отишли су Руси на Сену, где су јахте на Сени дефиловале пред Русима.

У вече је било осветљење Париза. Булевари су чаробно осветљени. На Ајфеловој кули је паљен ватромет, који је величанствено сипао. Исто је тако красно сипало и осветљење на главном булевару, на оперском тргу и побочним улицама. Особито је утецало на народ осветљење велике опере, чији је кров приказивао пламену круну. Исто се тако дивио народ и осветљењу војничког клуба, на ком су се два електрична светла круга измењивала, уз бурно клицање народно, у народне боје руске и француске. Фењери по улицама преображени у трансфарене, који су приказивали тробојницу руског царског орла и париски градски грб. Утисак целог овог осветљења је сјајан. По свуда се крећу густе масе народа. На раскршћима се свира, игра и пева. Чаробна месечина.

На великом банкету на Марсовом пољу било је 3500 гостију. Председавао је сенатор Рање. Адмирал Авелан је дошао на банкет око $7^3/_4$ часа и би бурно поздрављен. Међу гостима су сви министри и многе друге знатне политичке личности. За тај огромни банкет скувано је 1200 литара чорбе, 40 топа руских сардина, 800 кгр. говеђих бифтека, 700 фасана, 2000 боца шампањца, 500 литара коњака и т. д.

У уторак је лотриншка депутација предала у војничком клубу Авелану дарове, које су Русима Лотринжани послали. У говору, којим је вођа те депутације Мезијер поздравио Авелана, рекао је, да су осећаји према руском бродовљу у Лотринжана исти, који и у Паризлија; моли Авелана, да прими златну књигу и остале дарове, које су израдили лотриншки уметници, а који ће руске официре сећати, да имају верних, поузданих пријатеља у 1800 лотриншких опћина. Авелан је био дубоко ганут и у име својих официра захвалио је на поздраву и даровима уверавајући, да ће успомена на Лотринжане у срцу урезана бити и остати.

За тим је адмирал примио и друге депутације, и међу њима турнерског друштва и задруге путника трговаца, који су донели Русима дарове.

Лотриншка пак депутација отишла је од Авелана руском посланику барону Моренхајму и предала му златну књигу са потписима мерова (градских начелника) од 1800 опћина лотриншких, молећи га, да ту књигу опреми руском цару, као трајно сведочанство њихових осећаја према Русији. Барон Моренхајм је дубоко ганут одговорио, да ће књигу предати цару идућег месеца, кад ће отићи у Петроград, да извести цара о свима оним манифестацијама, које су његовим официрима чињене.

Један део руских официра посетио је двор и парк верзаљски, где су их начелници власти са многобројном публиком дочекали. А адмирал Авелан и они руски официри, који нису ишли у Верзаљ, били су на доручку у јелисејској палати, на ком је било 90 особа. Том приликом је председник Карно ово рекао: „Са жалошћу ево видимо, како се ближи час, у који ће достојни заступници руске морнарице оставити Париз, где су се са толико такта и љубазности знали наћи у нашој радости и жалости. Посета ваша оставиће непролазну успомену и ја се надам, да оно, што ћете ви одавде понети, не ће мање трајно бити. У име целе Француске желим нашим гостима и пријатељима срећу и успех. Пијем у здравље цара и царице руске!“ А Авелан је на то одговорио: „Немам речи да изразим дубоку захвалност и признање за велике, топле симпатије, којим нас је фраицуски народ дочекао. Ми нисмо на овакав дочек наишли само у великим, него и малим градовима, па чак и у најмањим. Кад се о свему том у Русији дозна, свуда ће да никну жеље за величину и напредак Француске Пијем у здравље председника француске републике, пијем за величину и напредак Француске!“

На растанку је Карно рекао Авелану, да ће и сам поћи у Тулон, да поздрави руску заставу. На том путу пратиће га министар председник Дипи, министар спољних послова Девеле, министар морнарице Ријеније и француски посланик у Петрограду гроф Монтебело.

У вече су Руси били у великој опери. Најодбранији од најодабранијих Паризлија дупком су напунили кућу, која је била чаробно осветљена. Сав званични и велики свет, који се можда иначе и избегавао, овде се ујединио и послао из свога круга у оперу све своје најлепше и најзнатније. Дошли су политичари свију боја, највећи спортмани, најбогатији фабриканти, први уметници и уметнице. Авелан је са адмиралима Ријеније-ом и Жерве-ом и својим официрима заузео велику почасну ложу, која је начињена од три ложе у средини и високог партера, који се међу њима налази. Представа је била смеса од чинова из разних опера, балетних комађа и народних химни. Међу тим цела је кућа био један леп позоришни комад, у ком је Авелан видео сав Париз.

На повратку из опере поздравио је Русе силан свет са усклицима: „до виђења!“

*

Председник Карно послао је Авелану своју слику са написаном посветом на њој.

*

Те ноћи су Руси, као што смо у прошлом броју јавили, оставили Париз и отпутовали у Лијон, где их је чекао са истим одушевљењем, којим их је дочекао и испратио Париз.

*

(Руси у Лиону). Већ од раног јутра почео се искупљати силан свет на оној станици железничкој, на коју ће доћи из Париза руски официри. Око 9 сахати дошле су на станицу цивилне и војничке власти, а у 9 сахата 50 минута стигоше Руси. Градски их префект поздрави и онда се на дугом низу кола, а уз непрестано клицање народно одвезоше пред градску већницу. Ту их поздрави добродошлицом градски начелник и приказа Авелану чланове градског већа и до 160 изасланства разних друштава, који су Авелану дарове донели. За то време је свирала музика. Огромна маса света се искупила пред кућом градског већа, кличући: да живи Русија! Авелан изађе са својим официрима на балкон и одговори на те поздраве са усклицом: да живи Француска! Музика је међутим свирала руску химну и марсељезу.

После тога одоше Руси у префектуру на доручак, на ком префект наздрави руском цару, а Авелан, захваливши на искреном дочеку, напи на напредак и славу Француске.

После тога су отишли Руси у парк „Tête d'or“, где их почастише разним пићем и где је пред њима дефиловало 150 друштава.

За тим одоше у хотел de la Ville, где је приређен био банкет за 400 особа. На банкету том наздравио је градски начелник цару Александру и царској му породици, а Авелан у одговору на ту здравицу нагласио, како је Лијон најзнатнији индустријски град и напио у здравље градског већа, становништва лијонског и председника Карнота. Овај одговор Авеланов примљен је бурним одобравањем.

После банкета присуствовали су Руси на „венецијанској свечаности“, а по том отишли на свечану преставу у „гранд-театар“, коју је штампа лијонска приредила у корист сирота и удовица пострадалих руских морнара на руској ратној лађи „Русалци“, која се баш пред полазак руског бродовља у Француску, утопила у мору.

Народ је Русе како при одласку им из позоришта, тако и читавог тога дана и на одласку им из Лијона (око поноћи) најтоплије поздрављао. На све стране су одјекивали узвици: „Живела Русија!“ и „До виђења!“

О томе у бројевима што долазе.

да сам се у извесне часове састајао с њима у извесним кавана̂ма, не дођоше више онамо и ја морадох да их тражим. Улози ми пропадоше, деловође ме напустише и одбегоше. Ништа ми није ишло од руке. Речју: требало је да почнем с почетка, да се познам с новим људма и у томе се пролењим, оглупавим.

На срећу оставио сам пре 5—6 година на страну неких 100.000 франака. За те новце купим земље поред Сене у близини Париза. После, кад сам стекао мало више новаца, сазидам по вилу на тим земљама, тако да је то сад читава омања варош, која ми прилично прихода носи, те могу да живим. Кад сам видео, да ми ништа не иде од руке, хтедох се повући. Наместих једну од најмањих својих кућа, остале дадох под кирију. Сад сам сам свој слуга, сам свој „домостројитељ.“ Замршене своје ствари размрсио сам на срећу тако, да сам још добио 40.000 франака. Тих 40.000 франака дао сам Леону, који онда беше од 22 године. Знао сам, да ће му овај новац поред његовог имена, поред његовог васпитања, његовог створа, среће донети.

Ви сте видели, кад је мало пре ушао са својом женом. Американка је то, с приличним миразом, огромним приходом. Беше сироче, капитал јој је смештен код француске банке. О, Леон је врло добро знао да изабере. Девојка по сваку цену хтеде да постане грофицом.

Ујак јој удесио ствари. Он је истина трговац, али у овом случају је имао пред очима само срећу своје нећаке.

*

Дипломатска дворана се полако напунила са свим, те људи у мањим гомилицама стојали и тихо се разговарали.

— Баш сад ми махнуо руком, рече Ноаре, хоће да се опрости са мном. Жена му наравно и не слути, да сам му ја отац; мисли, да сам му ујак. Али кад год их видим, уживам у њима.

— Али шта радите ви по цео дан на пољу?

— Радим у врту, пецам рибу. С уживањем гледам, како вода непрестано тече, као да има где год журна посла. Па онда пазим на своје кирајџије, каткад их и тужим. То ме сећа на оно доба, кад сам и ја водио трговину.

Ноаре се диже.

— Да видимо децу, рече.

Ноаре уђе међу играче и играчице, те се прогура до Леона, који је гледао како играју и удари га по плећи. Пријатељски, својски се руковаше.

— А жена ти?

— Ено је где игра са секретаром министра председника.

— Ох!

— А зар ти не знаш? Жена ми мало пре рече, да сам и ја међу онима, које ће скорим да одликују. Секретар је сасвим одлучно уверавао о томе моју жену.

— Доиста?

И окренувши се к мени, рече сасвим тихо, победоносним осмехом:

— Но видите ли, како се исплаћује мој начин васпитања? Је л' те, сад и ви увиђате, да више вреди од ма каквог доктората?! Син ми је богат, гроф, примају га у Елисеју... Који би доктор то могао да покаже!

Превео **Милован.**

Вести из места и са стране.

Ступио је у монашки чин проф. карловачке богословије г. Владимир Зеремски који се учио на московској духовној академији. Постриг је био на св. Петку у манастиру Ковиљу, а добио је име: Иларион. Он и даље остаје професор на богословији.

Са бечког свеучилишта. На бечком свеучилишту било је прошле 1892./3. шк. године у зимњем семестру 5995, а у летњем 5431 слушалац; промоција је било 622; учитељских снага 363. За овогодишњег ректора изабран је професор др. Густав Чермак.

Потрошарина на пиво и шпирит одбацила је прошле године у Хрватској и Славонији 475.452 фор., а у свој Угарској заједно са Хрватском и Славонијом 40, 692.740 фор., према 1891. порасла је тако за 3 834.935 фор.

Бриселско поморско пристаниште. Белгијска влада је примила пројект, по коме ће се од Брисла начинити морско пристаниште. На ту цел одлучила је влада, да даде знатну припомоћ. Свота, која ће требати да се тај пројект оствари, израчуњена је на 23,300.000 франака, а намириће је влада, град Брисел и предграђа му.

Нови црни капут. У једном моравском селу обеси се неки старац сељак. Обуку га у леп црн капут и метну га у сандук. Поносила се породица, што ће свога мртваца да сахрани у таком лепом капуту; оставише сандук отворен, докле год је то могуће било, нека види село, како они сарањују своје мртве. И збиља се читава публика дивила лепом новом капуту, али запео је за око и неком бангалозу Пери, који се тамо шуњао око тужна збора. У један пут му сине срећна мисао, да је штета, да таки капут у земљи труне. Још тај дан ноћу оде на гробље, ископа старца Јаничека, отвори сандук и скиде с мртваца не само лепи црни капут, него и остало одело, па навуче на себе. Таман он довршио тоалету, а гробар ту, па да га ухвати, али браца прескочи, онако у црном капуту, гробљански зид и утече, весела му мајка. И тако сирома Јаничек не ће се моћи дичити у оном лепом капуту приликом страшнога суда.

Едисонов нов новац. Пре неки дан оде Едисону сарадник листа „Вашингтон Пост“-а, и том приликом се поведе говор о реформи сребра и злата. Истина, начин Едисонов, да се реши то питање, није лако извести, али је доста оригиналан. По Едисону сребро- и златољубље људи по највише се оснива на предању; људи негују таке појмове о вредности металног новца, који се још онда образовали, кад још није било ни говора о народној вересији и новац су ценали само по унутрашњој вредности његовој. Требало је дакле нову вредносну јединицу увести и Едисон мисли, да би најбољи онај долар био, који би се сачинио од теста. Нека се начини тврда погачица, колики је од прилике садашњи сребрни долар и нека се на њу утисне печат власти. „Тај би онда новац имао своју праву вредност, која би репрезентовала уређен посао и сваком би стојало до воље, да свој долар поједе, разуме се ако га прво потопи. Ово би била така вредносна јединица, коју би усвојио сваки богаташ. Онда би се комотно могли одређи злата и сребра и тим би биле решене све невоље садашњег биметалиста система“. Има Едисон још један предлог. По њему је најскупљи метал гвожђе. Злато и сребро се не могу ни на што употребити, али без гвожђа не може човечанство да постоји. Кад би се људи одрекли злата и сребра, онда ови метали не би вредили ни колико олово и онда образовани свет не би ни гледао на њих. Напротив прођа гвожђа никад не ће престати и најбоље би било, кад би се државне обвезнице — на гвожђу штампале.

Нова „Ајфелова“ кула. Енглези, који нису ради ни у чему да изостану иза Француза, подижу сада у Лондону у Блемблеј-парку једно гвоздено чудовиште, које ће са 185 енглеских стопа надвисити Ајфелову кулу. Зграда треба да служи за увеселење и прави конкуренцију дојакошњој „Кристалној палати“. О величини новог гвозденог чуда казују ове цифре. Сваки крак од куле почива на једном темељу, који је широк 75 стопа; висина куле прорачуната је на 1150 енглеских стопа (међу тим је кула Ајфелова 975 стопа висока), а по што и само место, на коме кула почива лежи над морском површином 165 стопа, то обећава величанствен изглед са врхунца куле. Основу куле покрива један квадрат од 300 стопа. Тежина тога чудовишта износи 7500 тона. Прва површина је велика 200 квадратних стопа и лежи 160 стопа високо; друга висина 500, а трећа 950 стопа. По форми париској биће тамо рестаурација, одељења за концерте, базаре и т. д. На врху куле биће опсерваторијум и једна грдна електрична лампа. Трошкови за грађење прорачунати су на 200.000 фунти стерлинга или пет милијуна динара.

Колико троше пива сједињене америчке државе. 1892. године потрошено је у сједињеним државама северне Америке 33,876.466 бачава пива. На сваког појединог становника долази да потроши по бачве пива. Последњих година све се више троши пиво. Сваких осам година удвостручи се потрошња пива. Тако 1900. године трошиће сваки појединн становник читаву бачву пива.

Да се коњи у колима не уједају. Коњи, који један другог почну да уједају у колима, људе се и не ће да вуку. За њих је да се одуче, најбољи начин, овај: треба им унутрашње дизгине попустити, а спољне тако притегнути, да кад им се дизгини затегну,

оба морају главе у страну искривити. Но ако ово не помогне, онда треба узети једно обло дрво, дебело као подебео штап дугачко од 70 до 90 сантиметара (према величини коња), само треба изабрати лако, липово, и глатко; на оба краја овог штапа утврдити по једну алку, као што је она на трензи, па то дрво са два мала кајиша привезати упрегнутим коњима за онај кајиш на оглавини (узди), што држи трензлу; а може се и на исто место утврдити, где и трензла. — Од оног дрвета коњи никако не ће моћи једно другом главе принети и уједати се; па ће после неког времена на уједање и заборавити.

Кратке вести. 1896. биће у Нижњем Новгороду у Русији земаљска трговачко-уметничко-научна изложба. По царевој заповеди већ је образована комисија, која ће имати да се постара за све, што је за ту изложбу потребно.

— У Београду је ухваћена једна дружина, која је правила лажне новце и нашла код ње разне справе и лажног новца.

— Конференција рабинера староверских чивутских опћина у Будимпешти изразила се за увођење грађанског брака са неком малом изменом.

Трговина.

Нови Сад, 16. октобра. Пшеница прве каквоће 7 ф. 15—20 н. Пшеница средња 7 ф. Пшеница лакша роба 6 ф. 60—80 н. Наполица 5 ф. 80 н. Јечам 5 ф. 20 н. Зоб 6 ф. 50 н. Кукуруз 5 ф. — н. Кукуруз у клипови 2 ф. 20—30 н. Маст 50 ф. Сланина сува 50 ф, дебела паљена 52 ф. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 38—39 н
„ средњи . . . 36—37 н.
„ лаки . . . . 35 н.
Све од 1 килограма.
Теоци . 15—25 ф. по комаду.
Јагњци . —·— ф. по пару.
Овци . . 8—12 ф. „

*

Будимпешта. Недељни извештај комисионе трговине рогате марве и оваца Морица Бауера и сина.

Рогата марва. Вашар од 14. (26.) октобра. Догон: 2360 комада и то: 207 ком. мађарских волова, 389 ком. мађар. крава, 1576 ком. српских волова, 80 ком. српских крава, 40 ком. бивола, 52 ком. бикова, 236 ком. теглећих волова, 16 ком. накнадна догона.

Цене су биле овакe: Дебели волови, добре каквоће 30—31 фор. Волови са паше боље каквоће 27—30 ф., лошије каквоће 23—25 ф. Српски волови 23—31 ф. Краве 23—29 ф. Бикови 24—30 ф. Биволи 18 - 22 фор. Све по мет. центи.

Овци: Вашар од 12. (24.) октобра. Догоњено: 4797 комада.

Цене су не промењене.

Шкопци 10—15 фор. слабији 6—10 ф. по пару; овце јагњенице 7—12 ½ ф. по пару.

*

Штајнбрух. Извештај са свињског трга од 20. до 27. октобра, од трговца г. Косте Брашована.

Трговина ове недеље била је мирна.

Недељне просечне цене: Мађарска сортирана роба 320—380 кила тешки 45—45½ новч., 280 до 300 кила тешки 46—46½ нов., матори преко 300 кила тешки — новч., сеоски (Bauernwaare) 43 до 48 новч., српски 40—44 н., од килограма, одрачунавајући 45 кила на живот по пару и 4% рабата.

Овд. штанд: од 20. окт. преостало 167753 комада.

Дотерано: из унутрашњости . . .	14620	„
„ Србије	4188	„
„ Влашке	678	„
Отерано: за будимпештански обрт (I—X. срез)	5804	„
за унутрашњост	1197	„
„ Беч	527	„
„ Аустријске државе . . .	2713	„
„ Немачку	14360	„
„ друге замље	110	„
„ сапунџиницу	71	„
Остаје штанд	162457	комада.

*

Будимпешта. 14. (26.) окт. Извештај са житне пијаце од Давида М. Амара. — Продато је шенице 20.000 м.ц. Цене су биле: Потиској 80·5 по 7 фор 85 н. Бечкеречка 77·8 по 7 ф. 57½ н. Влашка 75·3 по 6 ф. 60 н., — од 100 кгр., све на 3 мес.

Закључци:
Шеница за март-април 7 ф. 64—65 новч.
Зоб за март-април 6 ф. 87—89 н.
Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 03—04 н.
Репица за август-септ. 12 фор., све од 100 кгр.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи
од 15. октобра.

Дукати — — — — — —	6 ф. — н.
Наполеондори (20 франака) —	10 ф. 05 н.
Угарска златна рента — — —	116 ф. 30 н.
Аустријска златна рента — —	119 ф. 50 н.
Угарска крунска рента — —	93 ф. 50 н.
Аустријска крунска рента — —	— ф. — н.
Немачке држ. марке (од 100 мар.)	62 ф. 30 н.

Новије вести.

Криза у царевинском већу. У посланичким круговима се држи, да је положај између владе и сабора врло критичан и да ће за кратко време решити тај положај. Говори се чак, да се већ и решио, само не зна се у ком правцу. Много се држи, да се Тафе не ће моћи одржати. Са друге пак стране говоре, да ће царевинско веће бити распуштено, а министар финансије Штајнбах да ће дати или да је већ дао оставку.

Руси у Француској. Ноћу између уторника и среде отоутовали су Руси из Париза и отишли прво у Лијон, знамениту индустријску варош у Француској, за тим у Марсељ, где су са истим оним одушевљењем дочекани, којим и у Паризу. Особито се одликује срдачношћу дочека град Марсељ, поред свега незгодног времена, јер киша непрестано пада.

Председник француске републике Карно је у петак пре подне стигао у Тулон, да поздрави руску заставу. Дочекао га је и поздравио многи народ.

Енглези у Италији. Краљица Викторија изјавила је топлу хвалу краљу Хумберту на одушевљеном дочеку енглеског бродовља и за доказе топлог пријатељства. Тако исто је и енглеска влада талијанској поднела захвалност.

Уредништву нашег листа стигоше на приказ:

Србобран, народни српски календар за просту годину 1894., која има 365 дана. Година друга. Приредио Сима Лукин Лазић. Издање српске штампарије у Загребу. Цијена 70 потура или 35 новчића (70 пара динарских). Српска штампарија у Загребу 1893.

Неретљанин, велики српски илустровани календар, за просту годину 1894., која има 365 дана. — Уз сарадњу српскије књижевника уређује Световар Н. Ђоровић. Година прва. Цијена 50 новчића или 1 динар. У Мостару. Издање прве српске књижаре и штампарије Владимира М. Радовића, 1893.

Учитељ педагошко-књижевни лист. Орган учитељског удружења. 1. свеска. Год. XIII. Септембар 1893. Власник и издавач Учитељско удружење. Уредник Ђ. С. Којић, учитељ у Београду. — Београд. Парна радикална штампарија 1893.

Zapisci iz mrtvog doma. Napisao F. M. Dostojevski. S ruskog preveo Stjepan Lukić. U Zagrebu. Knjižara jugoslavenske akademije. Knjižara dioničke tiskare, 1891. Ciena 1 for. 20 novč.

Одабране српске народне песме за српску школу и дом, за учење на изуст, са сликама. Издање издавачке књижарнице и штампарије Јована Радака у В. Кикинди, код Ћирила и Методија, 1893. Цена 10 н.

Пиквик и његово друштво или чудновати догађаји, путовања и дела господина Пиквика и дописних чланова пиквиковог клуба. Роман. Написао Чарлс Дикенс. Превео Мита Ђорић. Свеска 1. 2. и 3. Београд. Штампарија Петра Ћурчића (Обилићев венац, број 14.) 1893. — Роман овај излази у свескама, сваке недеље по једна свеска. Претплату на I. део, који ће имати 6—7 свезака и стаје 2 круне заједно са поштарином, прима књижара Д. М. Ђорића у Београду или у Новом Саду књижара А. Пајевића.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Немам довољно речи, са којима бих своју најтоплију благодарност изјавила г. г. свештеницима и учитељима, који при укопу мога незаборављеног супруга **Славка Трифунца** срп. нар. учитеља у Башахиду из почасти суделоваше и до вечне куће отпратише, а тиме и мени тешку тугу у неколико ублажише.

На особ захваљујем г. Миливоју Радовићу свештенику, који је, осим што је при опелу чинодејствовао, још и св. еванђелије код куће читао; даље захваљујем г. Јовану Удицком свештенику и г. Пери Симићу ђакону вел.-кикиндском. Захваљујем лепо г. Павлу Милиновом пароху башахидском, који је не жалећи труда из Башахида дошао при укопу суделовао и у име башахидске црк. општине венац на одар покојника положио. Особита нека је хвала свој г.г. учитељима и учитељицама в.-кикиндском, који положише прекрасан венац покојнику као колези своме и са ученицима мушке шк. поред шк. заставе корпоративно суделоваше и тужно „Свјати Боже“ при погребу појаше. Превелика хвала нека је г. Мати Косовцу учитељу из Меленаца, који се у цркви са покојником опростио и у кратком, али дирљивом говору своме у свачијем оку сузу је изазвао. Најпосле захваљујем Јовану Максимовићу учитељу из Чакове, који је као побратим покојников диван венац послао. Захваљујем и свом осталом грађанству велико-кикиндском и башахидском, који покојника до вечне куће отпратише и свима, који писмено или усмено мени своје саучешће изјавише.

У Башахиду, 10 октобра 1893.

Тужна супруга:
Емилија Трифунац,
рођ. Јовановић.

Прво ц. и кр. прив. дунавско паробродско друштво.

РЕД ВОЖЊЕ ПУТНИЧКИХ ПАРОБРОДА
важи од I. октобра п. р. до 30. новембра.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: средом и недељом у 3¼ сахата по подне.

Из Новог Сада у Земун, Београд, средом и недељом у 3¼ сахата по подне.

Из Новог Сада у Оршаву, средом и недељом у 3¼ сах. по подне.

Из Новог Сада у Будимпешту: четвртком и недељом у 11¼ сахата пре подне.

Нови Сад, септембра 1893.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

Verfälschte schwarze Seide. Man verbrenne ein Müsterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Echte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterläßt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schußfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterläßt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur echten Seide nich kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der echten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nicht. Die Seidenfabrik **G. Henneberg** (k. k. Hoflief.), **Zürich**, versendet gern Muster von ihren echten Seidenstoffen an Jedermann, und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus. 713

ОГЛАС.

Српско црк. пев. друштво у Броду на Сави, потребује **коровођу**. Компетенат има првенство: ако је православни Србин; ако је потпуно вешт у равнању збора и ако и сам пева тенор или бас.

Годишња плата изнаша 460 ф. уз стан у нарави.

Успособљени могу добити више ђака за гласовир или други који инструменат.

У Броду на Сави, 8. (20.) окт. 1893.

За српско црк. пев. друштво.

Паја Стефановић тајник. — **Милан Мушицки** председник. 2—2

ВРТАРСКА ОБЈАВА.

Част нам је објавити поштованој српској публици, властима, заводима и корпорацијама, да у Новоме Саду отварамо потпуну

УМЕТНИЧКО-ТРГОВАЧКУ ВРТАРНИЦУ

са **семенарницом**, културом и продајом **цвећа** и познатијега **биља** за баште и собе, **воћака, ружа, дрвећа и шибља, вијугалица** и т. д. а исто тако ћемо јако неговати и продају узабрана **природна цвећа и лишћа** преко целе године (а нарочито зими), као и разноврсно уметничко **плетиво** од истог и вештачки сасушеног цвећа и траве као н. пр. **ките** (пукете) обичне, за невесте, игранке, путовање, дочеке, поздраве, честитке са манжетнама од артије, тарлатана, свиле и кадиве; **корпице** цветне, **жардинерије, жирланди, лире, вазне** и т. д.; **венци** са тракама у свима бојама и за све народности са записима; **Макартови** пукети и друге декорације за салоне, иконе, огледала и т. д. и нарочите комплетне декорације за **сватове, свечаности, банкете, укопе, свечарства, ручкове, игранке** и т. д.

ЗУМБУЛА за баште и собе особите лепоте.

О свему опширније у новом ценовнику.

(Локал је од 1. новембра у кући **Браће М. Поповића** на пијаци, а вртарница у школском врту николајевске порте).

За поруџбине и поверење моле учтиво

Јовановић и Борјановић
(пређе Воин Јовановић).

1—3

За нашу мануфактурну трговину потребујемо једног

СТАРИЈЕГ ПОМОЋНИКА

који је самосталном раду навикнут, те при доказаној способности и место

ДЕЛОВОЂЕ

заузети може. Знање романског језика само у говору условно је. Рок ступању од 1. до 15. децембра о. г.

БРАЋА МИЧА,
Чаково.

1—8

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА РАДЊА
СВЕТОЗАРА УРОШЕВИЋА
У ВРШЦУ
потребује 2 помоћника, који могу ступити одмах имају првенство. 1—2

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

101 35

Одликован медаљом за оцене на светској изложби у Чикагу.

ОБЈАВА.

Јављам винарским трговцима, да сам ове године знатно повећао своју **комисионарску радњу у вину**, како у талијанском тако и далматинском,

Цјеник шаљем брзо, наручбе тачно.

Молим моје пријатеље и све винарске трговце и винарске задруге, за што обилније наруџбе.

Шаљем сваку количину, само испод 100 литара не, и то у наточ **(per Nachname).**

6—10 **ПЕКО МИЛОШЕВ,**
Фијума.

ШПЕЦЕРАЈСКА И ДЕЛИКАТЕСА
ТРГОВИНА
В. БАРАЈЕВЦА
У ПАНЧЕВУ 1—3

потребује једног солидног спомоћника, који је добар продавац. Који осим српског добро немачки говори и пише а мађарски добро говори има првенство.

Оферти, у којима се мора назначити где и колико су као такови сервирали, имају се слати на српском и немачком језику. Ступање одма или кроз 14 дана.

ХИПОТЕКАРНЕ ЗАЈМОВЕ
НА ЗЕМЉИШТА И КУЋЕ
уз 4½% камате
ПОСРЕДУЈЕ УЗ НАЈПОВОЉНИЈЕ УСЛОВЕ
СТЕВАН ПЕТРОВИЋ И СИН
У ЗЕМУНУ
ОТПЛАТНЕ СВОТЕ ИЗНАШАЈУ УКЉУЧИВО
4½% камате

Амортизација код зајмова на	20 год.	8.%
„ „ „ „	25 „	7.10%
„ „ „ „	30 „	6.54%
„ „ „ „	38 „	6·%
„ „ „ „	45 „	5·65%
„ „ „ „	50 „	5·50%

Поближе упуте дају се драговољно бесплатно писмено као и усмено. 4—5

МАНУФАКТУРНА РАДЊА
М. КОСТИЋА
У ЗЕМУНУ
потребује једног шегрта из боље куће који је немачком језику вичан. 2—2

ПЕТАР ЕМ. ЛАУШЕВИЋ
У ЗЕМУНУ
потребује за своју шпецерајску трговину једног шегрта. 2—3

ХЕРМАН КОЛЕР
У ВУКОВАРУ
потребује једног вештог трговачког помоћника за гвожђарску струку. Ступање одмах. 2—3

16.000 КОМАДА
ОСОБИТО ЗА ЕКОНОМИЈУ ПОТРЕБНИХ, НАЈБОЉИХ
ПОКРОВАЦА ЗА КОЊЕ

морао сам од једне фабрике у место наплате преузети, и сад сам принуђен, да исте што брже и због тога ва тако необично јефтину цену распродам. Ти врло лепи покровци за коње дугачки су 180—190 цм, а широки 120—180 цм. врло дебели, постојани, топли, скоро ва неподерати, са штрафтама у боји, врло лепо израђени, иреће им је цена дупла била. Сада од комада:

I. сорте	II. сорте
покроваца за економију 1 ф. 65 н.	покроваца за фијакере 2 ф. 50 н.

III. сорте господских покроваца 3 фор.

Свака поручбина по пошти или железници (Nachnahme) одмах се обави, и обвезујем се, ако се пошиљка не допадне, новац повратити.

Наручбине се шиљу на фирму: 4—12

Decken-Export-Magazin FEKETE
Wien, V. Rüdigergasse Nr. 1./34.

Власник: Славко Свет. Милетић. — За уредништво одговара: Милан Поповић. — Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.